

13.11.2023

VN/1102/2023 LVM

Eduskunta
valtiovarainvaliokunnan verojaosto

sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntö 3.11.2023

Hallituksen esitys eduskunnalle nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen muuttamisesta, HE 36/2023 vp

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain liitteen verotaulukkoa siten, että liikennepolttoaineiden hiilidioksidiveron määrän laskentaperusteena olevaa hiilidioksiditonnin arvoa alennettaisiin 77 eurosta 62 euroon. Valmisteveron alennus olisi bensinille ja sitä korvaaville tuotteille keskimäärin 3,9 senttiä litralta ja dieselille ja sitä korvaaville polttoaineille keskimäärin 3,8 senttiä litralta. Ehdotettu muutos laskisi energiaverojen tuottoa noin 168 miljoonaa euroa vuoden 2024 tasolla.

Hallitusohjelman mukaan hallitus sitoutuu vastaamaan Suomen päästövähennystavoitteisiin ja etenemään hiilineutraalisuustavoitteeseen ja sen jälkeen hiileneutraalisuuteen siten, että hallitus ei omilla päätöksillään tai politiikkatoimillaan nosta kansalaisten arjen kustannuksia tai heikennä elinkeinoelämän kilpailukykyä. Tämän takia jakeluvetoisen nostamisesta johtuvaa polttoaineen hinnannousua kompensoidaan alentamalla polttoaineverotusta.

Tutkimusten mukaan polttoainevero kuuluu kustannustehokkaimpien päästöohjauskeinojen joukkoon. Polttoaineverotuksella voidaan vaikuttaa yhtäältä liikkumisen määrään ja kulkutapavalintoihin ja toisaalta eri ajoneuvojen käyttövoimiin ja niiden energiatehokkuuteen.

Suomi on sitoutunut EU:n taakanjakoasetuksen mukaiseen päästövähennystavoitteeseen. EU:n taakanjakoasetuksen mukaan Suomen on vähennettävä taakanjakosektorin päästöjään 50 prosenttia vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Taakanjakoasetus on Suomea oikeudellisesti sitovaa lainsäädäntöä. Liikenne on taakanjakosektorin suurin päästölähde ja kotimaan tieliikenteen päästöt muodostavat noin 35 prosenttia koko taakanjakosektorin päästöistä Suomessa. Esityksen vaikutustenarviointiin on lisätty arviot siitä, miten esitys vaikuttaa taakanjakosektorin päästöjen nousuun ja mahdollisiin valtion menoihin tapauksessa, jossa valtion on ostettava taakanjakosektorin päästöyksiköitä täyttääkseen päästövähennysvelvoitteensa.

Yleisesti ottaen voidaan arvioida, että polttoaineen hinnan alentuessa sen kysyntä lisääntyy. Esityksessä on arvioitu, että veronalennus lisää bensiinikäyttöisten henkilöautojen ajosuoritetta ja niiden kuluttaman polttoaineen määrää lyhyellä aikavälillä noin 0,6 prosenttia ja dieselikäyttöisten henkilöautojen ajosuoritetta ja niiden kuluttamaa polttoainemäärää noin 0,7 prosenttia. Hyötyliikenteen polttoaineiden kulutuksen arvioidaan lisääntyvän noin 0,2 prosenttia. Yhteensä liikennepolttoaineiden kulutuksen arvioidaan lisääntyvän lyhyellä aikavälillä noin 0,4 prosenttia. Tämän seurauksena lyhyellä aikavälillä taakanjakosektorin laskennallisten päästöjen arvioidaan nousevan vuoden 2024 tasolla noin 0,04 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia.

Pidemmällä aikavälillä polttoaineen kysynnän on arvioitu kasvavan 1-4 prosenttia, jolloin vaikutukset hiilidioksidipäästöihin ovat lyhyen aikavälin vaikutuksia suuremmat. Veronalennus on määritelty pysyväksi, jolloin päästövaikutusten laskennassa tulisi arvioida tarkemmin myös pitkän aikavälin vaikutukset polttoaineen kysyntään ja täten hiilidioksidipäästöjen lisääntymiseen. Esimerkiksi Liikenteen tutkimuskeskus Verne on laskenut, että polttoaineveron alentaminen kasvattaisi hiilidioksidipäästöjä yli kaksinkertaisesti esitettyyn 0,04 Mt arvioon nähden (0,094 Mt).

Veronkevennyksen kohdistaminen nimenomaan hiilidioksidiveron alentamiseen voi olla perusteltua, koska polttoaineiden hiilidioksidipäästöille on tulossa päällekkäistä hintaohjausta EU:sta 55-paketin kautta tieliikenteen polttoainejakelijoihin kohdistuvan päästökaupan muodossa.

Toisaalta veronkevennyksen kohdistaminen hiilidioksidiveroon energiasisältöveron sijaan tarkoittaa sitä, että veronkevennys kohdistuu vain fossiilisiin ja muihin kuin kehittyneisiin biopolttoaineisiin, koska kehittyneet biopolttoaineet on vapautettu hiilidioksidiverosta. Veronkevennyksen kohdistaminen hiilidioksidiveroon alentaa siten fossiilisten ja ei-kehittyneiden biopolttoaineiden hintaa suhteessa kehittyneisiin biopolttoaineisiin.

Johanna Hiltunen
Suunnittelija